

मासमास्ते गोदोहमास्ते इत्यादौ सर्वत्राकर्म्मकधातूनां व्याप्तिगर्भितस्वाधेयपरतायां तात्पर्यव्याहकमिदं वार्तिकं यथाह हरिः

“कालभावाध्वदेशानामन्तर्भूतक्रियान्तरेः । सर्वैरवर्धये-
र्बोगे कर्मत्वसुपजायते । अतस्तैः कर्मभिर्बुद्धौ धातुर्द्रव्यै-
रकर्मकः । अथ कर्मणि भावे च निमित्तत्वाय कस्यते”

इति । अस्यायं भावः मासमास्ते गोदोहमास्ते इ-
त्यादौ धातोरेव सम्बन्धपूर्वकासनादौ आसनादिकरणक
सम्बन्धे वा निरुद्धलक्षणाया आपकमेतद्वार्तिकम् ।

तत्र धातोराद्यालक्षणायां प्रधानक्रियाया अकर्मक-
त्वात् दुहादिषु पाठाभावाच्च गौणकर्मणि लकारास-
म्बन्धेन भाव एव लकारस्तेन मासमास्यत इत्येव प्रयोगः ।

द्वितीयार्थलक्षणायास्तु प्रधानक्रियायाः सकर्मकतया
काबारेव तत्कर्मत्वेन सख्यकर्मण्येव लकारस्तेन मास
आस्यते गोदोह आस्यते इति प्रयोग इति विवेकः । अत्र

अस्येत्यभिधानात् लघोर्गे न तेभ्यः षष्ठीति द्योतितमिति
मनोरमायां स्पष्टम् । १गोदुग्धे च “हो गोदोहोद्ग्वं
इतम्” अमरः । आधारे षञ् । १गोदहनकाले च

तत्कालस्य सङ्घर्षादमभागत्तकः यथाह आ० तं विष्णु
पु० “ततो गोदोहमात्रं वै कालं तिष्ठेत् गृहाङ्गने ।
अतिधिपच्ययणार्थाय तदूहं वा यथेच्छया” गोदोहन-

कालस्य सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्
प्राप्नो हारावलोकनम् । सङ्घर्षादमभागत्तकः “आचस्य च ततः जुयात्

गोधर्म्म पु० गोरिव धर्मः । अष्टेयुऽविचाररूपे गोसदृशे धर्मे
“गोधर्म्मं गौरभेयाच्च सोऽधीत्य निश्चितं सुनिः (दृह-
स्यतिः) भा० आ० १०४ च० उतथ्यशब्दे १०७५ पु० दृश्यम् ।

गोधो कौटिल्ये कस्युदेराकृतिगणः नामधातुः पर० अक०
सेट् । गोघायति अगोघायीत् ।

गोधो स्त्री गुध्यते वेष्टते बाहुनया करणे षञ् । घनुषुषा
वातवारणाय प्रकोष्ठे १बध्माने चर्मणि । “बध्-
गोधाकुलितवान्” भा० व० १७ अ० “गोधान्निष्ठभुजा

शाखैरभूङ्गोमा रणाटवी” माचः । “ततश्चटचटाशब्दो
गोधाघातादभूतयोः” भा० द्रो० १२६ अ० कर्त्तरि अच् ।
(गोसाप) इति ख्याते २धर्म्मभेदे स्त्री अमरः “आविधं

शङ्कं गोधां खड्गज्जुर्मशशंस्तथा । भक्ष्यान् पञ्चनखे-
खेतानदुष्ट्रांश्चैकतोदतः” मनुना तन्मांसं पञ्चनखेषु भक्ष्य-
तयाऽभिहितम् । तन्मांसपाकगुणादि भावप्र० उक्तं यथा

“गोधास्योष्णजलैर्भूयः क्षाजितां खण्डयः कृताम् ।
स्त्रिंशच्च तक्रतोयाभ्यां क्षालितां सूक्ष्मखण्डिताम् । तल-
येद् वेसवारास्तैः प्रलेहो वा विधानतः । विपाके मधुरा

गोधा वातघ्नितप्रणाशिनी । कषाया कटुका मोक्ष्णा
कफघ्नी बलवर्धिनी ।” सा तु स्यलज्जलभेदादुद्दिष्टा ।
स्त्रार्थे क । अत्रैवार्थे । गोधायाः, अपत्यम् वा द्रक् ।

गौधेर पथे शुभ्रा० द्रक् । गौधेय उदीचा० ण्ते आरक् ।
गौधारं तदपत्ये पुं स्त्री ठकि स्त्रीत्वे ङीप् इति भेदः ।

गोधापदी स्त्री गोधाया इव पादो मूलमस्याः स्वाङ्गत्वात्
जातित्वाद्वा कुम्भपट्या० ङीप् पङ्क्तयः । (गोयाक्षिया)
कृताभेदे । स्त्रार्थे क । अत्रैवार्थे रत्नमात्रा ।

गोधायस् त्रि० गां दधाति धा-वा० अचुण् ६त० । गोधारको
“गोधायसं पि धनसैरददः” अ० १०६६।७ ।

गोधाघोषाका स्त्री गोधायासर्मणा नडा वीणा हृन्ना
वा कन् । हृन्नागोधासर्मणश्चोषायासु । “गोधाघोषाका
काण्डवीणाश्च पत्योवाद्यन्त्युपगायन्ति” कात्या००००।०

११।१।० ।
गोधास्तन्ध पु० गोधेय स्तन्धोऽस्य । विट् खदिरे । राजनि०
गोधि पु० गौर्नेत्रं धीयते यस्मिन् आधारे इन् । १लकाटे

अमरः शुध-इन् । २गोधायां सर्पभेदे शब्दचि० गोधि-
स्त्रार्थे क, गोधेय क अत इत्थं वा । गोधिका (गोसाप)
गोधायास अमरः ।
गोधिकापुल पु० ६त० । १गोधायावको सर्पात् गोधायासत्यचे
(सोना गोसाप) इति ख्याते २धर्म्मभेदे पुं स्त्री यद्वार्धचि० ।